

פרק ב'

יחידה 6 - המרגלים מתחבאים אצל רחב ביריחו (א'-ז')

12 ספר יהושע | פרק ב'

פרק ב'

ספר יהושע		חלקת הארץ		כיבוש הארץ		הכניסה לארץ	
סוף ימי יהושע	סוף ימי יהושע	החלקה הדרומית	החלקה הצפונית	החלקה המערבית	החלקה המזרחית	החלקה הדרומית	החלקה הצפונית
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם
בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם	בשכם

יחידה 6 - המרגלים מתחבאים אצל רחב ביריחו (א'-ז')

1. השלימו מהתמלול: יהושע שלח מן ה_____ מרגלים לראות את ה_____ ואת _____.

2. להיכן באו המרגלים? _____

שאלת חשיבה: מה ניתן ללמוד מהתנהגותו של מלך יריחו בחיפוש אחר המרגלים? _____

שאלת העמקה: כזכור, משה שולח 12 מרגלים, והתורה מספרת לנו את שמותם. מדוע לידעתך בספר יהושע שמות המרגלים אינם מזכרים? _____

3. מה עשתה רחב לאחר שאמר לה מלך יריחו להוציא את האנשים? _____

רחב ביריחו מנקה ומוכנתם בסיוע יישיב השוכנת לה על גבה (ספר ב')

הקדמה

יהושע שולח שני מרגלים לראות את הארץ ואת יריחו. מהי מטרת שליחת המרגלים, על פי הרלב"ג?³

א. ללמוד את פתחי הכניסה אל העיר והציאה ממנה.

ב. לחזק את לב ישראל, שידעו שהקב"ה עמם.

בו' בניסן, שלושה ימים לפני מעבר הירדן (שהתרחש ב' בניסן), התרחשו שלושה אירועים:

1. שליחת המרגלים ע"י יהושע;

2. שליחת השוטרים לעבור במחנה;

3. דברי יהושע לשבטי עבר הירדן המזרחי (שני האירועים האחרונים הוזכרו בפרק א').

3 עפ"י דברי חז"ל המרגלים היו פנחס וכלב.

4 המרגלים נשלחים "חרש". מה הכוונה? א. מלשון מחשבה, כלומר שיחקרו את הלך רוחם של יושבי הארץ. ב. מלשון שקט, כלומר שלא יגלו דבר על שליחותם, שלא יצא קלקול אם יגלו לאחרים את שליחותם.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע צריך יהושע לשלוח מרגלים, הרי ה' אמר לו שכל הארץ תימסר בידיו?
2. האם שליחות זו היא משימת ריגול רגילה, ככל משימה צבאית?
3. מדוע הלכו המרגלים לביתה של רחב? האם היה אפשר להשיג שם מידע שלא היה אפשר להשיג במקום אחר?

אפשרויות למענה ולדיון

יהושע שולח שני מרגלים לראות את הארץ ואת יריחו. לא מופיע בפסוקים שיהושע נותן הוראות למרגלים מה הם צריכים לראות או לבדוק במהלך הריגול. (ניתן לשאול את התלמידים מה לדעתכם היה על המרגלים לבצע במשימתם.) הריגול הוא משימה מסוכנת. אם הם ייתפסו, סופם עלול להיות רע ומר, לכן המרגלים צריכים להיות זהירים וסמויים.

על פי הכתוב ניתן להבין ששליחותם אינה מתבצעת כלל, כיוון שעוד לפני שהם מתחילים לבצע את שליחותם הם מתגלים. בעקבות גילויים הם אינם יכולים לבצע את משימת הריגול, לא ביריחו ולא בשאר חלקי הארץ.

בניסיון למצוא מידע על יריחו, הלכו המרגלים לבית אישה זונה ושמה רחב. מדוע הלכו דווקא לשם? ייתכן שביתה היה מקום שעוברים בו אנשים רבים, והם ידעו ששם ניתן לשמוע את הלכי הרוח של יושבי יריחו ושל שאר תושבי הארץ. דברים אלו נכונים בין אם נפרש את המושג 'זונה' כפרוצה, ובין אם נפרש כפונדקאית המספקת מזון לעוברי דרך (כלומר זנה במזון את האורחים שלה).

גם אם המרגלים לא השיגו מידע צבאי שלשמו נשלחו, הם השיגו מידע משמעותי על ההרגשות והתחושות של עמי הארץ לקראת כניסתם של עם ישראל לארץ. נוכל לשאול על כך את התלמידים בסוף לימוד היחידה: האם הצליחו המרגלים במשימתם?

המסרים העולים מן היחידה

1. **מסירות נפש:** המרגלים יוצאים למשימה למרות החשש שייתפסו. למרות הסכנה הם דבקים במשימתם ומבצעים אותה.
2. **גמילות חסדים:** רחב עושה חסד עם המרגלים, ואף שיכלה להסגירם לידי מלך יריחו, היא מחביאה אותם.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. לספר בכיתה על משימה שהוטלה עליכם ושהיה קשה לבצעה, ובכל זאת ביצעתם אותה מבלי להתייאש ולמרות הקשיים.

2. אם הייתם עומדים בפני משימת ריגול, כיצד הייתם מתכוננים לקראת המשימה? מה הייתם לוקחים? מה הייתם מחפשים? מה הייתם מרגישים לקראת המשימה?
3. בחוברת העבודה מופיעה מפה מוגדלת של אזור ערבות מואב, הנמצא מול ירדן יריחו, ועם ישראל חונה בשטים. התלמידים יתבקשו לשרטט את מסלול הגעת המרגלים מן השטים אל יריחו.
4. עירכו השוואה בין המרגלים ששלח משה [עליהם למדו התלמידים בהקדמה] למרגלים שבפרקנו.

יחידה 7 - דברי רחב אל המרגלים ובקשת הצלתה והצלת משפחתה (ח'-י"ד)

13 ספר יהושע | פרק ב'

**יחידה 7 - דברי רחב אל המרגלים
ובקשת הצלתה והצלת משפחתה (ח'-י"ד)**

4. מה ביקשה רחב מהמרגלים? _____

5. הביאו דוגמה אחת מן הפסוקים שמוכיחה כי העמים הגרים בארץ מפחדים מפני בניסית עם ישראל לארץ ישראל? _____

6. מדוע שלחיו מלך יריחו לא מצאו את המרגלים בדרך המובילה לירדן? _____

**יחידה 8 - תנאי המרגלים לרחב, הסתננותם בהרים
וחזרתם למתנה ישראל (ט'-כ"ד)**

7. המרגלים הסכימו לבקשת רחב בשני תנאים. מה הם שני התנאים? (פסוק י"ט): _____
(פסוק כ'): _____

8. במה ביקשו המרגלים מרחב לסמן את ביתה? _____

היכן נתבקשה רחב לקשור את הסימן? _____

שאלת חשיבה: נסו לחשוב מדוע דווקא במקום זה בקשו המרגלים לקשור את הסימן? מה מיוחד במקום זה? _____

הקדמה

רחב מחביאה את שני המרגלים שבאו אליה. זו סכנה גדולה להחביא את המרגלים, אך רחב מסתכנת ומסייעת להם. בהמשך היא מספקת להם מידע חשוב הכולל תיאור התחושות והרגשות של עמי הארץ. בשל מעשיה, ראויה רחב להצלה.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. האם המידע המודיעיני שרחב נותנת למרגלים הוא המידע שלו נזקקו?
2. מתוך הפסוקים שלמדנו, ננסה לתאר עם התלמידים: מי היא רחב? מהן תכונותיה? מה למדנו ממנה?

אפשרויות למענה ולדיון

רחב מתארת ב**גוף ראשון** את התחושה שלה לקראת כניסת עם ישראל לארץ, אך ודאי שדבריה מייצגים את כלל יושבי הארץ: "ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל ישבי הארץ מפניכם" (פסוק ט'). פסוק זה תואם ברעיונו ובלשונו את הדברים שבשירת הים - "אָז נִבְהָלוּ אֱלֹפַי אָדָם

אֵילֵי מוֹאָב, יֵאָחֲזֵמוּ רָעֵד; נְמוּגוּ, כֹּל יִשְׁבֵי כְנָעַן" (שמות ט"ו, ט"ו).⁵ הוא בא להשמיענו שהולכת ומתקיימת ההבטחה שניתנה ליהושע - "כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם נתתי" (יהושע א', ג').

בדבריה מביאה רחב לידי ביטוי את האמונה שהקב"ה הוא מלך העולם ומנהיגו. היא מבינה שמטרת ישראל איננה לכבוש ארצות של עמים אחרים, אלא שהקב"ה שברא את העולם הוא זה שנתן לעם ישראל את ארץ ישראל, ובזה הכניסה רחב את עצמה ואת בני משפחתה לכלל עם ישראל.⁶ בקשתה שיצילו אותה ואת בני משפחתה לא נבעה מתוך דאגה פרטית, אלא מתוך ראייה רחבה של המשמעות העמוקה של כניסת ישראל לארץ ומתוך רצונה להצטרף לעם ישראל.

לנגד עינינו עולה ומצטיירת אישה בעלת שיעור קומה רוחני, שיכולה להבין ולקלוט מה שהרוב המוחלט של יושבי הארץ לא הבינו ולא קלטו (כפי שנראה בפרקים הבאים בלימודנו).

המסרים העולים מן היחידה

1. **קיום הבטחת ה':** ה' אוהב את עם ישראל, ולכן הוא מבטיח להם הבטחות מרובות. בפרק ב' אנו מתחילים לראות את התגשמות ההבטחות.
2. **אמונה בה':** בדברי רחב ניכרת אמונה בה' כמנהיג העולם, המנחה את עם ישראל ביציאת מצרים, בקריעת הים, בכיבוש עבר הירדן המזרחי ובניצחון על סיחון מלך האמורי ועל עוג מלך הבשן.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. כחזרה על היחידה הקודמת, אפשר ליצור עם התלמידים הצגה, ובה: הגעת המרגלים ליריחו, רדיפתם של חיילי יריחו אחריהם, התחבאות המרגלים בבית רחב בפשתי העץ על הגג, דברי רחב על הפחד של עמי הארץ ובקשת הצלתה.
2. ניתן לשחק במשחקי מחבואים: שני ילדים מתמנים לשומרי מלך יריחו, וכל השאר מתחבאים מפניהם בפרק זמן **קצוב וקצר**. לאחר מכן מתכנסים בכיתה ודנים עם הילדים כיצד הרגישו כשהתחבאו מפני החיילים.

5 ניתן להפנות את התלמידים לפסוק זה או לשאול אותם האם הם מכירים את המילה "נמוגו" מפסוקים שכבר למדו.

6 חז"ל הגדילו ואמרו שיהושע נשא את רחב לאישה.

יחידה 8 - תנאי המרגלים לרחב, התחבאותם בהרים וחזרתם למחנה ישראל (ט"ו-כ"ד)

14 ספר יהושע | פרק ב'

9. כדי שרחב תינצל, עליה לעשות את הדברים הבאים. (הקיפו את התשובות הנכונות)

א. לקשור את חוט השני בחלון.
 ב. לא לספר לאף אחד (חוץ מבני משפחה) שהמרגלים היו אצלה.
 ג. לתת למרגלים הרבה אוכל וצידה לדרך.
 ד. כל מי שיצא מפתח ביתה של רחב בעת המלחמה לא יינצל.
 ה. לברוח מביתה מיד ולא לחכות עד שעם ישראל ילחם באנשי יריחו.
 10. כתבו על אחד מן המקרים המתוארים בפסוקים, שגרמו לעמים לפחד מפני בניסית עם ישראל לארץ ישראל.

שאלת הפנמה: יעקב הוא ילד בן 6 העומד להיכנס לארץ ישראל. נסו לתאר במילים שלכם כיצד יעקב מרגיש לפני בניסתו לארץ יחד עם כל עם ישראל.

ד"ר שאותם המרגלים ששלח יהושע היו פחוס ובלב בן יפנה". (חז"ל)

13 ספר יהושע | פרק ב'

יחידה 7 - דברי רחב אל המרגלים ונקשת הצלחה והצלת משפחה (ח"ד)

4. מה ביקשה רחב מהמרגלים?
 5. הביאו דוגמה אחת מן הפסוקים שמוכיחה כי העמים הגרים בארץ מפחדים מפני בניסית עם ישראל לארץ ישראל?
 6. מדוע שליחי מלך יריחו לא מצאו את המרגלים בדרך המובילה לירדן?
יחידה 8 - תנאי המרגלים לרחב, הסתרתם בהרים וחזרתם למחנה ישראל (ט"ו-כ"ד)

7. המרגלים הסכימו לנקשת רחב בשני תנאים. מה הם שני התנאים? (פסוק י"ט):
 (פסוק כ'):
 8. במה ביקשו המרגלים מרחב לסמן את ביתה?
 היכן נתבקשה רחב לקשור את הסימון?
שאלת חשיבה: נסו לחשוב מדוע דווקא במקום זה בקשו המרגלים לקשור את הסימון? מה מיוחד במקום זה?

הקדמה

למדנו שה' ציווה את עם ישראל להילחם בגויי הארץ, ולכן בקשתה של רחב להצלה היא בקשה גדולה וקשה. האם המרגלים ייענו לבקשה, בזכות מעשיה של רחב? גם אם הם ייענו לבקשתה, הלוא ברגע שידעו תושבי העיר שהיא משתפת פעולה עם ישראל, הם יפגעו בה. כיצד תינצל?

משימתם של המרגלים עומדת להסתיים, והם צריכים לחזור ולספר ליהושע את שראו. מה יספרו לו?

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

- מה מיוחד באופן ההצלה של רחב ומשפחתה? האם הצלה זו מזכירה לכם מכה אחת ממכות מצרים? איזו?
- האם המרגלים ביצעו את שליחותם? האם הם הצליחו?

אפשרויות למענה ולדיון

הסימן להצלחת רחב הוא קשירת חוט השני בחלון. נראה שחוט השני נתלה דווקא בחלון כאות וסימן למרגלים שיבואו להצילה מביתה.

נוכל להשוות ליציאת מצרים ולגלות שייתכן שישנו קשר בין חוט השני, שצבעו אדום, בחלונה של רחב לבין אות הדם שהגן על בתי ישראל במצרים מפני המלאך המשחית שהכה את בתי המצרים במכת בכורות. פתח החלון של רחב מסמל את פתח בתיהם של ישראל. כשם שבמצרים היה אסור לעם ישראל לצאת מפתח בתיהם עד הבוקר, כך לכל משפחתה של רחב היה אסור לצאת מפתח ביתם בשעת הצלתם.

הבשורה שבפי המרגלים - שכל עמי כנען מפחדים לקראת בואם של ישראל - מעודדת את העם, כיוון שעתה הדרך לכיבוש הארץ סלולה לפנייהם.

המסרים העולים מן היחידה

1. **טובה תחת טובה:** רחב הצילה את המרגלים מפני מלך יריחו. אך טבעי הדבר ששייבו לה טובה על הצלתם.

2. **אמונה ועידוד:** דברי המרגלים על הפחד של עמי הארץ מעודדים את יהושע ואת עם ישראל, ומכניסים אומץ וחוזק בלבם לקראת הכניסה לארץ.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. **שאלת הפנמה:** יעקב הוא ילד בן שש העומד להיכנס לארץ ישראל. ציירו את פניו של יעקב וכתבו מעל הציור את התחושות שהוא מרגיש לפני כניסתו לארץ יחד עם כל עם ישראל.

2. כעבודת סיכום לכל הפרק ניתן לתכנן הצגה המראה את כל השתלשלות האירועים ואת הדמויות המרכזיות בפרק.

3. אפשר לקחת חוט צבוע בצבע אדום, שימחיש את הסימן שנקבע בין המרגלים לרחב.

4. ניתן לבקש מן התלמידים שייסבירו במילים שלהם מהו תנאי ויספרו מתי עשו תנאי עם הוריהם או עם חבריהם.

5. אפשר לשחק בכיתה משחק הממחיש את המושג 'תנאי'. דוגמה: אם כל הכיתה תקפוץ על רגל אחת, כולם יקבלו סוכריה. או אם כולם ישבו בשקט במהלך השיעור, יצאו להפסקה מספר דקות מוקדם יותר.